

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.122.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15375 Pani Posłanki Magdaleny Małgorzaty Kołodziejczak wraz z grupą posłów, w sprawie konieczności reformy tzw. pułapki rentowej, podniesienia limitów przychodów oraz zniesienia mechanizmu przymusowego zwrotu świadczeń przez aktywnych zawodowo pracowników z niepełnosprawnościami, proszę przyjąć poniższe informacje.

Celem świadczeń przyznawanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) jest zapewnienie środków utrzymania osobom ubezpieczonym, które nie mogą kontynuować pracy zarobkowej po osiągnięciu wieku emerytalnego lub w wyniku utraty zdolności do pracy spowodowanej stanem zdrowia. Przepisy ustawy, gwarantując prawo do świadczeń w przypadku wystąpienia zdarzeń uniemożliwiających lub utrudniających ubezpieczonemu kontynuowanie pracy zarobkowej, nie eliminują jednocześnie możliwości podejmowania przez emerytów i rencistów zatrudnienia. Prawo do swobodnie wybranej pracy zagwarantowano m.in. artykułem 65 ust. 1 Konstytucji RP oraz artykułem 10 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem zabezpieczającym przed skutkami częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy, spowodowanej naruszeniem sprawności organizmu, powstałej przed osiągnięciem wieku emerytalnego. W przypadku niezdolności do pracy spowodowanej stanem zdrowia - po spełnieniu warunków, do których należą m.in. określony staż ubezpieczeniowy i data powstania niezdolności do pracy - osobie ubezpieczonej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy, której funkcją jest zapewnienie świadczeniobiorcy środków finansowych zastępujących niemożliwy do osiągnięcia ze względów zdrowotnych dochód z pracy.

Niezdolną do pracy w rozumieniu przywołanej ustawy jest osoba, która w wyniku naruszenia sprawności organizmu całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej i nie rokuje jej odzyskania po przekwalifikowaniu. Tak precyzyjne sformułowanie wynika m.in. z potrzeby odróżnienia niezdolności do pracy (art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) od tzw. czasowej niezdolności do pracy, której stwierdzenie jest przesłanką do przyznania wynagrodzenia z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego oraz świadczenia rehabilitacyjnego (art. 92 Kodeksu pracy, art. 6-10 oraz art. 18 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). W kontekście pytań zawartych w interpelacji należy również pamiętać, że tak rozumiana niezdolność do pracy oznacza automatyczne objęcie osób, których dotyczy pojęciem niepełnosprawności, które wykracza poza zakres przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych. Z drugiej jednak strony status osoby z niepełnosprawnością nie oznacza automatycznie niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Osobą z niepełnosprawnością

może być bowiem osoba niemająca żadnych ograniczeń zdrowotnych w sferze zarobkowania¹.

Renta stanowi rodzaj pomocy finansowej państwa kierowanej do osób, które w młodym wieku doznały naruszenia sprawności organizmu i ze względu na całkowitą niezdolność do pracy utraciły szansę na samodzielne zarobkowanie.

Należy wyraźnie podkreślić, że polskie prawo nie wyklucza wypłacania renty osobie, która pracuje zarobkowo w celu poprawienia swojej sytuacji materialnej. Aktywność zawodowa jest bowiem istotnym elementem rehabilitacji oraz integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Zatrudnienie osób należących do tej grupy w Polsce rośnie. Wzrost udziału osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy najlepiej obrazują wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Ich porównanie między rokiem 2007 a 2025 pokazuje stały pozytywny trend - rośnie zarówno współczynnik aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, jak i wskaźnik zatrudnienia. W IV kw. 2007 r. współczynnik aktywności zawodowej w wieku produkcyjnym dla tej grupy wynosił 23,8%, a wskaźnik zatrudnienia 20,2%. W III kw. 2025 r. współczynnik aktywności zawodowej osiągnął już 36,2%, a wskaźnik zatrudnienia 33,4%. Celem Kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest zabezpieczenie dalszego wzrostu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz spadku stopy bezrobocia w obrębie tej grupy.

W polskim ustawodawstwie przyjęto rozwiązanie kompromisowe, umożliwiające łączenie przychodów z pracy z prawem do pobierania świadczenia zarówno rentowego (renty z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy), jak i emerytalnego (tzw. wcześniejszej emerytury), wprowadzając w tym zakresie pewne ograniczenia. Osiągnięcie przychodów z pracy zarobkowej przez rencistę lub emeryta może zatem powodować zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczenia. Zasada ta nie jest stosowana wobec emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

Obowiązujące od 1 stycznia 2022 r. przepisy w zakresie zmniejszenia i zawieszenia renty socjalnej w przypadku osiągania przychodów są analogiczne, jak w przypadku osób uprawnionych do renty z tytułu niezdolności do pracy czy też wcześniejszej emerytury. Prawo do świadczeń emerytalno-rentowych ulega zawieszeniu w razie osiągania przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (od 1 marca 2026 r. - 11 957,20 zł). W razie osiągania przychodu w kwocie przekraczającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (od 1 marca 2026 r. - 6 438,50 zł), nie wyższej jednak niż 130% tej kwoty (od 1 marca 2026 r. - 11 957,20 zł), świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia, którą stanowi odpowiednio zwaloryzowana tzw. część socjalna emerytury lub renty (od 1 marca 2026 r. w przypadku emerytury, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy jest to 989,41 zł, a w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy - 742,10 zł).

Limity zarobków powodujące ograniczenie wysokości lub zawieszenie wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych są stosunkowo wysokie i uaktualniane co kwartał wraz ze zmianą

¹ Zob. art. 4 ust. 2 i ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zawierające definicję osoby niepełnosprawnej w stopniu lekkim oraz, co wskazano w interpelacji, w stopniu umiarkowanym.

przeciętnego wynagrodzenia. Według najnowszych danych z marca 2026 r. próg zawieszenia świadczenia wynosi 604% minimalnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i 442% przeciętnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, zaś próg zmniejszenia świadczenia odpowiednio 325% i 238%. Przykładowo, osoba w marcu 2026 r. pobierająca rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości przeciętnej (2 704,45 zł) i zarabiająca 11 900 zł przy rozliczeniu miesięcznym otrzymałaby rentę zmniejszoną o 989,41 zł, co oznacza, że jej przychody za marzec wyniosłyby 13 615,04 zł.

Warto zauważyć, że osoby z niepełnosprawnościami w ostatnich latach zyskały możliwość otrzymania dodatkowych świadczeń pieniężnych, takich jak świadczenie wspierające oraz dodatek dopełniający dla osób pobierających rentę socjalną, gwarantowany ustawą o zmianie ustawy o rencie socjalnej. Przykładowo zatem osoba, która w związku ze stanem zdrowia nabyła uprawnienia do świadczenia wspierającego, może liczyć na pomoc w wysokości do 4 353 zł, a jeżeli pobiera też rentę socjalną (od marca br. jej zwaloryzowana kwota to 1978,49zł), może mieć przyznany dodatek dopełniający w kwocie 2 704,71 zł. W takim przypadku osoba otrzymuje wraz z pobieranym świadczeniem co miesiąc wsparcie w wysokości 9 036,20 zł. Wskazane dodatkowe środki finansowe nie są objęte limitem zarobkowym podlegającym zawieszaniu lub zmniejszaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają kompleksowe analizy prawne, ekonomiczne i społeczne, dotyczące możliwości podniesienia progów zawieszania i zmniejszania świadczeń, a także celowości dalszego obowiązywania tych rozwiązań oraz możliwych konsekwencji ich zniesienia.

Ocena celowości dalszego obowiązywania progów zawieszenia i zmniejszenia świadczenia zależy od możliwości realizowania tą drogą celów, którym zniesienie tego rozwiązania miałoby służyć (zwiększenie skali aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami), spójności zmian w tym zakresie z zasadami konstrukcyjnymi prawa zabezpieczenia społecznego (konieczność pogodzenia zniesienia progów zawieszania i zmniejszenia świadczenia z funkcją świadczeń z tytułu niezdolności do pracy), ich kosztów oraz możliwych następstw, a także ocen formułowanych według kryteriów sprawiedliwościowych zarówno przez osoby uprawnione do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy oraz przez pozostałych ubezpieczonych i świadczeniobiorców.

Przedstawione zagadnienia należy traktować w sposób szczególny, wyznaczony ich społeczną wagą. Z powodu kosztów projektowanych zmian niezbędne jest uzyskanie w przedmiocie podniesienia progów lub ich całkowitego usunięcia oraz zwiększenia dotacji wynikającej z tych zmian z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozytywnego stanowiska Ministra Finansów i Gospodarki, z którym prowadzone są rozmowy w tej sprawie.

Trzeba podkreślić, że obecna praktyka oraz mechanizm rozliczania przychodów pozwalają na korzystne dla świadczeniobiorcy stosowanie zasady „złotówka za złotówkę”, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 1992 r., poprzez dobrowolną wpłatę na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Konstrukcja ta umożliwiła świadczeniobiorcy, którego przychód przekroczył o kwotę niższą niż kwota wyliczonych nienależnie pobranych świadczeń, wpłatę na rzecz FUS kwoty równej temu przekroczeniu. Umożliwia to uniknięcie zawieszenia świadczenia za miesiąc lub rok podlegający rozliczeniu oraz zwrotu całości świadczenia nienależnie pobranego.

Obecnie organ rentowy dokonuje rozliczenia prawa do wypłaty świadczenia systemem miesięcznym albo rocznym. Rozliczenie roczne polega na porównaniu kwot przychodu uzyskanego w danym roku z ustalonymi kwotami granicznymi, natomiast rozliczenie miesięczne na zestawieniu przychodów z poszczególnych miesięcy z dopuszczalnymi kwotami stanowiącymi 70% lub 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia oraz ustalenia czy w danym miesiącu świadczenie przysługiwało w pełnej wysokości, zmniejszeniu, bądź zawieszeniu. Zakład w zależności od tego, który z wariantów jest dla rencisty korzystniejszy, stosuje rozliczenie systemem miesięcznym lub rocznym. W obydwu przypadkach po rozliczeniu przychodów możliwe jest dokonanie wpłaty na FUS w celu uniknięcia zwrotu całości kwoty nienależnie pobranych świadczeń. Należy podkreślić, że rencista zawiadamiając ZUS o podjęciu zatrudnienia lub zmianie wysokości osiąganego przychodu może zmniejszyć lub zawiesić świadczenie unikając ewentualnego zwrotu. Zakład zaś dokonując rozliczenia miesięcznego lub rocznego za dany rok kalendarzowy może wypłacić renciście należne mu świadczenie wynikające z rozliczenia.

Według danych przekazanych z ZUS w 2025 r. miesięczna przeciętna liczba rent z tytułu niezdolności do pracy zmniejszonych ze względu na osiągnięcie przychodu wynosiła 5 tys., a zawieszonych 2,2 tys. Zmniejszonych i zawieszonych rent socjalnych było odpowiednio 1,8 tys. i 1,2 tys. Kwoty zmniejszeń rent z tytułu niezdolności do pracy w 2025 r. wynosiły 45,2 mln zł, a zawieszzeń 63,5 mln, zaś w przypadku rent socjalnych wynosiły odpowiednio 20,5 mln zł i 24,7 mln zł.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ma świadomość tego, jak ważnym elementem kształtowania rynku pracy jest wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Praca zawodowa dla przedstawicielek i przedstawicieli tej grupy stanowi bowiem nie tylko źródło dochodów, ale jest też formą terapii i aktywizacji społecznej. Ze względu na fakt, że osoby z niepełnosprawnościami mogą spotkać się z wieloma barierami uniemożliwiającymi im wejście na rynek pracy, pracownikom posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności przysługują dodatkowe uprawnienia wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Jak wspomniano, kwestia zniesienia limitów osiąganych przychodów wciąż jest przedmiotem dyskusji dotyczącej wypracowania rozwiązań adekwatnych do możliwości budżetu państwa. Wskazać przy tym należy, że w tej sprawie konieczne jest uzyskanie pozytywnego stanowiska Ministra Finansów i Gospodarki, który w dotychczasowej korespondencji wskazywał, że obowiązujące regulacje dotyczące zawieszania i zmniejszania świadczeń z powodu osiągnięcia przychodów są adekwatne do stawianych przed nimi celów.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/